

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

Warszawa, dnia 13 grudnia 2016 r.

DOLiS-440-1757/15

**Wójt Gminy L
Urząd Gminy L**

WYSTĄPIENIE

na podstawie art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 922), zgodnie z którym Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych może kierować do organów państwowych, organów samorządu terytorialnego, państwowych i komunalnych jednostek organizacyjnych, podmiotów niepublicznych realizujących zadania publiczne, osób fizycznych i prawnych, jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi oraz innych podmiotów wystąpienia zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych, w związku z pozyskaniem przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych informacji o nieprawidłowościach w procesie przetwarzania danych osobowych przez Wójta Gminy L poprzez umożliwienie dostępu do zgromadzonych przez Urząd Gminy L danych pochodzących z ewidencji podatków, zwracam się o podjęcie działań prowadzących do zapewnienia prawidłowości procesu przetwarzania danych osobowych zgodnie z wymogami określonymi w przepisach o ochronie danych osobowych.

Impulsem do skierowania niniejszego wystąpienia stała się skarga Państwa X, zwanych dalej Skarżącymi, dotycząca udostępnienia przez Wójta Gminy L, zwanego dalej Wójtem, ich danych osobowych Gminnej Spółce Wodnej L, zwanej dalej Spółką.

W toku przeprowadzonego w sprawie postępowania wyjaśniającego ustalono, iż Spółka zwróciła się do Wójta o udostępnienie danych osobowych właścicieli gruntów na terenie gminy L, który to następnie dane te udostępnił. Wśród osób, których dane osobowe w zakresie imienia,

nazwiska, adresu zamieszkania oraz obszaru działki Wójt przekazał Spółce były dane osobowe Skarżących. Pochodziły one z prowadzonej przez Wójta ewidencji podatników.

W związku z zaistniałą sytuacją konieczne jest zasygnalizowanie Wójtowi poniższych uwag, celem uniknięcia zaistnienia podobnych nieprawidłowości w przyszłości.

Odnosząc się do zagadnienia dopuszczalności udostępniania danych osobowych zawartych w ewidencji podatników wskazać należy, że kwestia ta została odrębnie uregulowana w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r., poz. 613 z późn. zm.) zwanej dalej ordynacją. Wobec powyższego wskazać należy, że w kwestii udostępniania danych osobowych pochodzących z ewidencji podatników, przepisy ordynacji podatkowej stanowią *lex specialis* w stosunku do unormowań wynikających z przepisów ustawy o ochronie danych osobowych.

Zaakcentować należy, że istotę tajemnicy skarbowej stanowi wyłączenie jawności indywidualnych danych zawartych w deklaracjach i innych dokumentach składanych przez podatników, płatników i inkasentów, a także informacjach podatkowych przekazywanych organom podatkowym przez inne podmioty oraz aktach postępowania podatkowego, kontroli skarbowej i spraw karnych skarbowych, którymi dysponują organy podatkowe. Objęcie tych materiałów tajemnicą skarbową oznacza nie tylko ograniczenie możliwości ich wykorzystywania przez podmioty nimi dysponujące, lecz także prowadzi do zawężenia kręgu podmiotów, którymi można udowodnić dane zawarte w tych materiałach. Są nimi tylko podmioty ściśle określone przez ustawodawcę.

W myśl art. 293 § 1 ordynacji, indywidualne dane – do których zaliczają się dane stanowiące przedmiot niniejszego postępowania – zawarte w deklaracji oraz innych dokumentach składanych przez podatników, płatników lub inkasentów, objęte są tajemnicą skarbową, do której przestrzegania zobowiązany jest m. in. wójt (na podstawie art. 294 § 1 pkt 2 ordynacji). Zgodnie z art. 295 – 305 ordynacji dane objęte tajemnicą skarbową mogą być udostępniane jedynie enumeratywnie wymienionym podmiotom, których krąg może być w odpowiednim zakresie rozszerzony na podstawie zawartych w ordynacji delegacji. Do podmiotów tych nie można jednak zaliczyć Spółki, co tym samym oznacza, że dane osobowe Skarżących pochodzące z ewidencji podatników Wójt udostępnił Spółce z naruszeniem obowiązującego prawa. Warto w tym miejscu wskazać na treść art. 306 ordynacji, który penalizuje ww. zachowanie stanowiąc, iż kto, będąc obowiązany do zachowania tajemnicy skarbowej, ujawnia informacje objęte tą tajemnicą, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5 (§ 1). Kto, będąc obowiązany do zachowania tajemnicy skarbowej, ujawnia informacje określone w art. 182, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5 (§ 2). Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieумыślnie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 2 (§ 3). Jeżeli pokrzywdzonym nie jest Skarb Państwa, ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego (§ 4).

W przedmiotowej sprawie, podkreślić należy również, iż Wójt nie mógł skorzystać z instytucji powierzenia przetwarzania danych osobowych przewidzianej przepisami ustawy o ochronie danych osobowych. Zauważyć należy, iż omawiana sprawa dotyczy dwóch odrębnych administratorów danych realizujących inne zadania wynikające z przepisów poszczególnych ustaw. Wójt jako administrator danych przetwarza dane osobowe Skarżących w rejestrze podatników w związku z faktem podlegania przez niego obowiązkowi podatkowemu, zatem jedynie w tym celu powinien je

przetwarzać. Spółka wodna działa natomiast na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2015 r. poz. 469 z późn. zm.), oraz przetwarza dane osobowe w celu realizacji zadań wynikających z ww. aktu, do których należy utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych właścicieli gruntów uczestniczących w spółce wodnej. Każdy z tych podmiotów wykonuje zatem w ten sposób swoje własne zadania i jest w tym zakresie administratorem danych, i nie przetwarza danych w imieniu i na rzecz innego administratora. Tym samym Spółka wodna pozyskała dane osobowe Skarżących do realizacji celów własnych. Powyższe udostępnienie danych osobowych Skarżących Spółce przez Wójta, stanowiło w ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, próbę obejścia przepisów *lex specialis* za pomocą przepisów *lex generalis*. W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z regulacją zawartą w art. 31 ustawy, administrator danych może powierzyć innemu podmiotowi, w drodze umowy zawartej na piśmie, przetwarzanie danych (ust. 1), natomiast podmiot, o którym mowa w ust. 1, może przetwarzać dane wyłącznie w zakresie i celu przewidzianym w umowie (ust. 2). Podmiot przetwarzający dane na podstawie umowy powierzenia zawartej z administratorem danych, w rozumieniu przepisów ustawy nie staje się ich administratorem. Powierzenie przetwarzania danych osobowych oznacza dokonywanie na danych operacji jedynie w imieniu i na rzecz ich administratora i nie może prowadzić do zmiany jego statusu, tj. podejmowania przez podmiot, któremu powierzono przetwarzanie danych, jakichkolwiek operacji na tych danych, które to działania prowadziłyby do realizacji własnych celów lub interesów tegoż podmiotu. Administrator danych nadal decyduje o celach i środkach ich przetwarzania, natomiast podmiot, któremu powierzono przetwarzanie danych, nie może ich wykorzystywać we własnym celu czy interesie. Administrator danych może powierzyć innemu podmiotowi przetwarzanie danych osobowych tylko w odniesieniu do takich danych i w takim zakresie, w jakim sam jest upoważniony do ich przetwarzania. Administrator nie może powierzyć innemu podmiotowi przetwarzania danych w celu innym, niż ten dla którego on je przetwarza. Doprowadziłoby to bowiem do sytuacji, w której administrator przeniósłby na inny podmiot uprawnienia, których sam nie posiada.

Udostępnianie danych przez podmioty zobowiązane do działania w granicach kompetencji nadanych im mocą stosownych przepisów musi zatem znajdować podstawę w wyrażnie i jednoznacznie określonych przepisach prawa, zarówno w zakresie przedmiotowym (czyli jaki zakres danych miałyby podlegać powierzeniu) oraz podmiotowym (czyli komu – jakim osobom, instytucjom – miałyby zostać dane powierzone oraz w jakim celu).

Za brakiem podstawy prawnej ww. udostępnienia danych osobowych Skarżących przemawia również regulacja wyrażona w art. 26 ust. 1 ustawy. Obowiązkiem administratora danych osobowych jest ich przetwarzanie w oparciu o jedną z przesłanek legalności tego procesu wskazanych w art. 23 ust. 1 ustawy, ale również dołożenie szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, na który składa się poszanowanie podstawowych zasad przetwarzania danych osobowych. Zgodnie z art. 26 ust. 1 administrator danych powinien zapewnić, aby dane te były przetwarzane zgodnie z prawem (pkt 1) oraz zbierane dla oznaczonych zgodnych z prawem celów i nie poddawać ich dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami (pkt 2). Zatem podkreślenia wymaga, że informacje, które znajdują się w posiadaniu organu podatkowego, mogą być wykorzystywane tylko na podstawie przepisów prawa i zgodnie z tymi przepisami. Ponadto zgodnie

z art. 36 ust 1. ustawy administrator danych jest obowiązany zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności powinien zabezpieczyć dane przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.

Mając na uwadze powołane wyżej przepisy oraz okoliczności przedmiotowej sprawy, należy stwierdzić, że Wójt nie dołożył szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą.

Niezależnie od powyższego wskazuję, że zgodnie z art. 36a ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, administrator danych może powołać administratora bezpieczeństwa informacji, którego zadaniem jest: zapewnianie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych (art. 36a ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych) oraz prowadzenie rejestru zbiorów danych przetwarzanych przez administratora danych (zgodnie z art. 36a ust. 2 pkt 2 ustawy o ochronie danych osobowych). Powołanie ABI jest zatem fakultatywne, niemniej jednak poprzez osobę ABI administrator danych pozyskuje osobę, która ze względu na posiadaną wiedzę z zakresu ochrony danych osobowych będzie mogła zadbać nie tylko o należyte zabezpieczenie danych osobowych, ale także o kompleksowe zapewnienie u administratora danych przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych. W przypadku niepowołania administratora bezpieczeństwa informacji zadania określone w art. 36a ust. 2 pkt 1, z wyłączeniem obowiązku sporządzania sprawozdania, o którym mowa w art. 36a ust. 2 pkt 1 lit. a, wykonuje administrator danych (art. 36b).

W związku z powyższym zwracam się o przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie danych osobowych, a w szczególności podjęcie stosownych środków organizacyjnych w celu zapewnienia przestrzegania zasad należytej ochrony danych osobowych zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych oraz poinformowanie Generalnego Inspektora o podjętych w tej sprawie działaniach, stosownie do art. 19a ust. 3 ustawy, **w terminie 30 dni** od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.